

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΑ΄.



ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 4 ΤΟΥ ΜΗΗ 1913



ΑΡΙΘΜΟΣ 506

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΕΝΙΚΗΣ. Δυὸ τραγούδια τῆς Σαπφῶς.
ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ. Μὲς στὸ δάσο.
ΘΡΑΚΙΚΟΣ. Ὁλίγο φῶς.
Γ. ΚΟΥΡΚΟΥΛΑΣ. Γράμματα ἀπὸ τὴν Πόλη.
ΚΑΙΣΑΡ Σ. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ. Ὁ γιὸς τοῦ Μαρτζώκη.
Α. ΜΑΒΡΟΣ. Κατοδίστριος—Τρικουπῆς—Βενιζέλος.
Α. ΜΙΧΑΣ. Γιὰ τὴν ποίηση τοῦ Μαρτζώκη.
ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗ. Οἱ κατάδικοι στὴ Σιβηρία (τέλος),
Μετάφρ. Δας Ἰουλίος Δημητριάδη.
ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΑΒΡΟΣ. Ἐπιθεώρηση.
Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ. Οἱ νεκροὶ τῆς Ὠραίας.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ὁ Ἀρχισυντάχτης (τέλος).
Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ. — ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ. — ΛΕΥΚΟΣ ΣΤΑΥ-
ΡΟΣ. — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟ-
ΣΗΜΟ.

ΟΛΙΓΟ ΦΩΣ

Πολλὲς φορές ἡ Βουλγαρικὴ Βουλὴ ἐδάλθηκε νὰ βρῖσει· κ' εἶπαν οἱ βουλευτὲς κ' ἐναντίοι μας κ' ἐναντία τῶν Σέρβων, πού, μὴ τὴν ἀλήθεια, εἶναι νὰ θαυμάζει κανεὶς τὴν ἔπαρσίν, τὸν ἐγωϊσμό τους. Ὁμίλησαν καὶ ὁμιλοῦν· εἶπαν καὶ τί εἰς λέν. Ἄλλ' ἔτι ἀξίζει εἶναι ἡ προσπάθειά τους νὰ δείξουν, ὅτι ἡ Θράκη εἴτανε χώρα Βουλγαρικὴ, πού ἐξελληνίστηκε. Καὶ νά, τοὺς ἀνοίγεται τώρα ἔργο μεγάλο κ' ἐθνικό: νὰ ξαναφέρουν στὸν ἐθνισμό τους λαό, πού ἀναγκάστηκε μιὰ φορά μὲ βία, μὲ κάμα, μὲ ρόπαλο... μὲ ξεκοιλιασμα νάλλάξει ἐθνικότητα. Τέτοιαι εἶμεθα, βέβαια, ἐμεῖς οἱ Ρωμοί: ξεκοιλιάζουμε, πετσοκόδουμε γιὰ νὰφομοιώσουμε ὅποιον τύχει.

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Θράκης καὶ Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καταδικάζεται νάλλάξει τώρα ἐθνικότητα, γιὰτὶ μιὰ φορά—ποιὰ φορά;—εἴταν Βουλγαρικὸς πληθυσμὸς.

Ἡ ἱστορία, βέβαια, καμμιά φορά δὲν εἶχε σχέση μὲ τοὺς φαφλατολόγους αὐτοὺς πού λέγονται βουλευτὲς, ἢ δήμαρχοι, ἢ νομάρχες, ἢ στρατηγοὶ εἰς-ὦφ ἢ-ἐφ. Αὐτοὶ δημιουργοῦν ἰδική τους ἱστορία σύμφωνα μὲ τὴν διάθεσίν, μὲ τὴν ὄρεξίν, καὶ τὴν ἀπληστία τους. Μήπως ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἢ ὁ Ἀριστοτέλης δὲν εἶναι στὴ Βουλγαρικὴ ἱ-

στορία οἱ δύο δημιουργοὶ τοῦ μεγάλου αἰῶνα τῆς ἱστορίας τους τῆς ἀρχαίας;—Ἐχουν, βλέπετε, καὶ ἀρχαία ἱστορία!—Ἡ ἱστορία ἔτσι διδάσκεται στὸν τόπο πού λέγεται Βουλγαρικὸ Βασίλειο ἢ καλύτερα ἔτσι δημιουργεῖται, γιὰ νὰ ἴσχυρη νὰ φαίνεται σύμφωνη πρὸς ἔτι ἐπιθυμοῦν νὰ κατακτήσουν, νὰ δημιουργήσουν... καὶ μὲ προγονικὲς ἀξιώσεις.

Πρὸ καιροῦ στὸ Δεδὲ-Ἀγάτς, ἀπαντώντας ἐνομάρχη σ' ἐπίσημη κυρία, πού ἐπισκέφτηκε τὴν ἔμορφη Ἑλληνικὴ πόλη καὶ πού ρώτησε: πού εἶναι καὶ οἱ Βούργαροι; εἶπε: «Αὐτοὶ ἐδῶ ὅλοι εἶναι Βούργαροι, πού ἐξελληνίστησαν μὲ τὸ μαχαίρι. Γλήγορα θὰ συναιστανθοῦν τὸ σφάλμα τους». Καὶ διαβάζετε καὶ ἀκούετε κάθε μέρα τί γίνεται στὸ βουλγαροπατημένο Ἑλληνισμό, τί στοιχίζει ἡ ἐγκατάλειψη πού ὑπέστη ἡ χρυσὴ Θράκη, ἡ Θράκη ἢ ἀγνή, ἡ Θράκη ἢ πολιτισμένη.

Ἐκείνοι πού ἐργάστηκαν στὰ ὄρη αὐτὰ μέρη κ' εἶδαν κ' ἐθαύμασαν τὴ συνοχή, τὴν ἀνάπτυξη, τὸν πλοῦτο τοῦ Ἑλληνισμοῦ—οἱ ἐπίσημοι—ἄς ἐμολογήσουν τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς πού προ-
...ρασκονίζεται καὶ πού ἐτέθη σ' ἐνέργεια ἀπὸ καιρὸ τώρα.

Ὁποῖος ἔζησε στὴν Ἀνατολικὴ Ρωμυλία κ' εἶδε κ' ἐθαύμασε πρὸ χρόνων ὄχι πολλῶν τὴ δύναμη πούχε ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ τὴ μεγαλοπρέπεια κ' ἔκλαψε γιὰ τὸ ρεζιμίμα πού ἐγένινεν ἐκεῖ τῆς ἐθνικῆς μας ὑπόστασης, ἄς θυμηθεῖ ἄλλη μιὰ τὴ Φιλίππουπολη πού λαμποκοποῦσε ὡς ἥλιος μεσημεριοῦ καὶ ἐθάμβωνε τὰ μάτια τῶν Βουλγάρων μὲ τὴν Ἑλληνικότητά της, ἄς θυμηθεῖ ἄλλα σμαράγδια καὶ τὰ διαμάντια πού στέλιζαν τὴν ἀχτὴ τῆς Μαύρης Θάλασσας καὶ τὰ μεσόγεια, καὶ ἄς σκεπάσει τὸ πρόσωπό του, γιὰ νὰ θρηνηθεῖ τὸ θρῆνο τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ὁ Πύργος, ἡ Βάρνα, ἡ Ἀχιάλο, ἡ Μεσίμβρια, ἡ Σωζούπολη, ἡ Στενήμαχο, τὸ Καβακλή καὶ ἄλλες πόλεις, περικλείουν ἀκόμα ἀνεκτὰ ἴχνη τοῦ Ἑλληνικοῦ μεγαλείου, πού συνετριβή, ἐνθυμίζοντα ἔτι ἐγένε τραγικὸ, καὶ διδάσκοντα ἔτι πρέπει νὰ γίνει γιὰ τὴ νέα θυσία πού ὑφίστανται ὁ Ἑλληνισμός.

Ὁ κόσμος αὐτὸς μὲ πολιτισμὸ κ' ἐθνικὴ ὑπόσταση εἰς τὸ non plus ultra, εἴτανε δύναμη, πού σήμερα ὑπάρχει στὴ Θράκη, καὶ πού παραδίδεται σὲ χέρια δοκιμασμένης... ἀδρότητας.

Είναι μεγάλη, αφάνταστη ή θυσία, ότι τέτοιος Έλληνισμός περιφρχεται σε έχθρικά χέρια κ' επίβουλα—καμμιά φορά δὲ θὰ πιστέψω τὸ ἐναντίο τῆς ἐθνικῆς μας ὑπόστασης—ἀλλ' εἶναι καὶ κακοῦργημα ἐθνικὸ νὰ τὸν παραδώσουμε ἔτσι δὲ μὲ ἡρεμὴ ψυχὴ καὶ συνείδηση ἀναπαυμένη, ἀφοῦ ἀπὸ τώρα γοργά, πεταχτὰ μὰ καὶ ἀποτελεσμάτικα συντελεῖται ὅ,τι ἐφοβηθήκαμε καὶ φοβούμεθα.

Ὁ κόσμος ὁ Ἑλληνικὸς ποῦ ἐζήσε τόσα χρόνια τὴ δουλεία τῶν ἀγάδων, ποῦ βάσταξε τὴν ἰταμότητα τῶν Νεότουρκων, ποῦ ἐβλαστήμισε τὴν τύχη του, ποῦ ὄνειρεύτηκε νὰ ζήσει ἡμέρες καλύτερες, ποῦ ἐχάλανε αἰῶνες ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἐκκλησίας του καὶ μὲ τὶς ἀρετὲς του καὶ τὴν δραστηριότητά του, ἕνα οἰκοδόμημα ἐλευθερίας, ὄχι προσχηματώδους, ἀλλ' ἐλευθερίας ἀληθινῆς, τώρα υποκύπτει στὸ μοιραῖον καὶ ὑποδένεται τὶς ἀλυσίδες τοῦ τιθασσευμένου λεονταριοῦ, ποῦ εἶναι ὑποχρεωμένο στὸ μαστίγιον τοῦ θηριοδαμαστῆ νὰ χορεύει μουγκρίζοντας καὶ τρίζοντας τὰ δόντια του.

Χίλιες δυὸ ὑποσχέσεις εἶναι ἀδιάφορες πὰ στὸ Θρακικὸ Ἑλληνισμὸ ὑπὸ ὅποιάδηποτε καὶ ἂν δοθοῦν ὑψηλὰ, εἴτε μὲ χρυσὸ κουτάλι, εἴτε σὲ δίσκον χρυσό. Ὑπέστη ἤδη τὰ ἐπακόλουθα μιᾶς ἐπιδρομῆς, ὄχι ἐλευθερώσεως. Ἄν διέβαιναν οἱ Οὐνοὶ ἢ ὁ Ἄττιλας δὲ θάφριναν περισσότερα ἐρείπια! Καὶ νὰ ἐπρόκειτο τουλάχιστο γι' αὐτό!... Πρόκειται δυστυχῶς γιὰ τὰ ἱερά μας καὶ τὶς ἐστίες μας, πρόκειται γιὰ τὴ γλώσσα μας, πρόκειται γιὰ τὴν ἐκπαίδευσή μας, τὰ σχολεῖα μας, τὴν ἐθνικὴ μας ὑπόστασι.

Δὲν ξεύρω τί ἢ διπλωματία καὶ ἢ συμμαχικὴ μας φιλία θὰ περισώσει ἀπ' αὐτὰ ἔλα. Φοβάμαι ὅτι τίποτα, ἂν δὲ λογαριαστοῦμε ἔλοι μας ὑπήκοοι Ἑλληγες καὶ πολῖτες, καὶ ἀναγνωριστοῦμε μὲ δικαιώματα ποῦ δὲ θὰ κλονίσει παρὰ μονάχα μιὰ κακόβουλη διάθεση ἢ μιὰ ἀδυναμία πολιτικὴ ἰδικὴ μας καὶ στρατιωτικὴ.

Γαυγίζει ὁ Βουργαρικὸς τύπος, ὅτι οἱ Βουργαρικοὶ πληθυσμοὶ ὑποφέρουν τὰ πάνδεινα. Δὲν εἶναι περίεργοι καὶ θρασεῖς οἱ ἄνθρωποι ἐνῶ δέρνουν, ἐνῶ περισφίγγουν, πνίγουν κάθε ἐθνικότητα μὲ ὅλα τὰ ἄτιμα μέσα τῆς ἀγριότητος καὶ τοῦ σωδινισμοῦ, ἐνῶ ἀκόμα ἐξακολουθεῖ ὄχι φιλία ἀλλὰ συμμαχία ποῦ δρᾷ, φαινομενικῶς ἔστω, ἡνωμένη, νὰ φωνάζουν ὅτι δέρνονται, πνίγονται, σφαδάζουν;

Καὶ ποῦ τῆς Ἑλλάδας ἀκούστηκε ὅτι ἐκεῖ ποῦ ἐγκατεδρῆθησαν ἀρχαί, καταεβλήθη καὶ ἡ ἐλαχίστη προσπάθεια νὰ πιεστεῖ ἔστω καὶ ὁ Ἄτσίγγανος;

Ἄλλὰ ποῦ—ὅς ἀπαντήσουν, — ποῦ ἰδρῶθηκαν Βουργαρικὲς ἀρχές καὶ δὲν ἐξεδιώχθησαν τᾶλλα στοιχεία καὶ μάλιστα τὸ Ἑλληνικὸ καὶ δὲ διωρί-

στηκαν ἀπὸ δήμαρχο ὡς τὸν κλητῆρα τὰ παῖσια ὄργανα τῆς Βουργαρικῆς ἰδέας;

Ἐκεῖνος ὁ κόσμος ποῦ ἐσφαξε, πετσόκοψε, ἐρήμαξε—ὁ κόσμος τῶν κομιτατζήδων καὶ σωδινιστῶν—αὐτὸς εἶναι ποῦ ἐκπροσωπεῖ σήμερα τὶς ἀρχές, τὴν ἐξουσία τους. Αὐτὸς θορυβεῖ, αὐτὸς ἐκδιάζει μὲ τᾶτιμώτερα μέσα, αὐτὸς βιάζεται νὰ δράσει, αὐτὸς λυσομανᾷ μὴ εὐρίσκοντας ὅ,τι ἐφαντάζετο στὴ Θράκη: πληθυσμὸ καὶ πολιτισμὸ Βουργαρικὸ καὶ ξεφωνεῖ καὶ γράφει καὶ ὑβρίζει καὶ στραγγαλλίζει τὴν ἀλήθεια γιὰ νὰ φοβερῖσει τὸν κόσμον ὅλο, ὅτι εἰς μὲν τὴν Μακεδονίαν τίποτε ἄλλο δὲν ὑπάρχει ἀπὸ Βουργάρους—ἀφοῦ καὶ στὴν Ἠπειρο οἱ εὐλογημένοι ἔφτασαν νὰ τοποθετήσουν κάμποσες χιλιάδες Βουργάρων,—εἰς δὲ τὴ Θράκην ὁ ὑπάρχων ἀμιγῆς καὶ ἀθρόος Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς εἶναι Βουργαρικὸς τοιοῦτος, ποῦ μὲ τὴ βία, μὲ τὸ ρόπαλο, καὶ τὸ μαχαίρι—ἀγαπημένες συνήθειές τους— ἀλλάξε ἐθνικότητα!

Ὁ Ἑλληνισμὸς, βέβαια, δὲ θ' ἀνεχθεῖ νὰ ὑποστῇ πραξικοπήματα ὅαν ἐκεῖνα ποῦ μᾶς προβάλλουν πάντα γιὰ φόβητρο. Ἑλλάδα ἰσχυρότερη ἀπὸ πρῶτα, Ἑλλάδα γειτόνισσα ποῦ συναιστάνεται τὴ θέσιν τῆς, τὴν ἐθνικὴ τῆς τιμὴ, δὲ θὰ βάλει τὸ σπαθὶ στὴ θήκη πρὶν μᾶς ἐξασφαλίσαι ζωὴ ὑποφερτὴ, ζωὴ ἐλεύθερη μὲ ἀνάπτυξη ἐλεύθερη, μὲ παιδεία ἐλεύθερη, μὲ αὐτοπαρξία ἐθνικὴ καὶ μὲ ὅ,τι μπορεῖ νὰ ζήσει ἕνα ἔθνος, νὰναπτυχθεῖ.

Ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ παιδεία πρέπει νὰ ἐξασφαλιστοῦν χωρὶς αὐριο νὰ μᾶς προβάλλουν δικαιώματα γιὰ τὸ κάθε σκολεῖο καὶ τὴν κάθε ἐκκλησία, δικαιώματα ποῦ ἀπὸ τώρα ἐβγήκαν στὴ μέση, δικαιώματα, λέει, τῶν παποῦδων τους, ποῦ εἴταν μιὰ φορὰ ὀρθόδοξοι κ' ἐμάθαιναν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα.

Καὶ ὅταν μᾶς ἐξασφαλιστοῦν αὐτὰ, τότε θὰ θελήσουμε νὰ λησμονήσουμε τὶς ἀτιμώσεις, τοὺς ἐμπρησμούς, τὶς κλοπές, τὶς δηλώσεις, τὶς ἀρπαγές, τὴν ἐξουθένωση, τὸ κνοῖτο, τὴν ὕβρη ποῦ ὑποφέρουμε ἐπὶ τόσους μῆνες ἀπὸ τοὺς ἐπιδρομεῖς αὐτοὺς ποῦ λέγονται ἐλευθερωτὰ καὶ σύμμαχοι, τότε θὰ νεχτοῦμε ὅ,τι ἀποφασίσει ἢ κοινὴ συμφωνία καὶ θὰ ὑποκύψουμε στὸ μοιραῖο.

Ἄλλῶς, ἢ ἀφομοίωση μὲν ἀναμένει τὴν κατωτέρα. τᾶξη, ὁ ἐκπατρισμὸς δὲ τὴν ἀνωτέραν γιὰ νὰ συντελεστεῖ γρηγορότερα ὅ,τι ἐπεδίωξαν, κ' ἐπιδιώκουν, τὴ Βουργαροποίηση τῆς Θράκης καὶ τὴν κατάφρευση τοῦ ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος, ποῦ τόσα χρόνια ἐζήσε, ἐστηρίχθη μὲ Τούρκους καὶ θὰ ζήσει καὶ θὰ στηριχθεῖ ἔπου συζοῦμε μὲ τοὺς Τούρκους.